

Slovenski Pravnik.

Leto XIV. V Ljubljani, 15. majnika 1898.

Štev. 5.

Iz eksekucijskega reda.

II. O vporabnosti določeb §-a 280. eksek. reda.

Stvari, ki imajo borzno ali tržno ceno, morajo se po propisu §-a 268. eksek. reda pod roko prodati, stvari pa, ki take cene nimajo, smeti je po §-u 280. prodati na tak način, a le tedaj, kedar je to očitvidno v prid vsem vdeležencem. Tako prodajo je odrediti na predlog zahtevajočega upnika po zaslišanji zavezanca. Pod roko prodati sme se po §-u 280., odst. 2 na predlog ali uradoma tudi tedaj, kedar se na javni prodaji ne doseže najnižja ponudba. Vporaba le-teh določeb §-a 280. je, kakor kaže dosedanja praksa, vsekakor slabo razvita. In vendar sta jako važni. Vsakdanja skušnja pač uči, da so zvršila pogosto brezuspešna, ker k dražbenemu naroku ni nobenega ponudnika. Tak negativen uspeh pa se premnogokrat že »a priori« lahko prepreči. Recimo, da je zarubljena živina. Že nekaki socialni odnošaji, oziri na soseda, sovaščana, odvrčajo ponudnike. In tako upnik, ki je, recimo, denarja prav tako potreben, kakor zavezanec težko pogreša zarubljene živine, ne pride do plačila. Če pa zahtevajoči upnik predlaga, naj se zarubljena živina proda na prihodnjem sejmu blizu zavezančevega bivališča, je to gotovo v prid vsem vdeležencem, kajti živino se bode za vse vdeležence prodalo ugodneje na sejmu, nego li po javni dražbi na domu zavezančevem. In zato sodišče predloga za tako prodajo ne zavrne rado.

Bilo bi torej jako umestno, da bi se vporaba teh ugodnostij po §-u 280. pogostem pojavljala. Prav tako pa je tudi svetovati, naj se tedaj, kedar je javna dražba bila brezuspešna, predlaga prodaja pod roko. Po tem se vrhu tega, da tako pride upnik do plačila, pokaže zanj tudi ugodnost, da zastavne pravice ne izgubi, kajti, ako po neuspešni javni dražbi tega ne predlaga, sme se mu očitati, da prodajnega postopanja pravilno ne nadaljuje. In vsled take vnemarnosti izgubi po §-u 256. eksek. r. zastavno pravico.

III. O dražbenih pogojih.

Obrazec za dražbene pogoje (v »Knjigi obrazcev« eksek. obrazec št. 137) ima pod točko 3. to-le vsebino (po uradnem prevodu obrazca): »Zdražitelj mora prevzeti brez zaračuna na največji ponudek nastopne služnosti, izgovorjene vžitke in realna bremena Vse druge vpisane služnosti, izgovorjene vžitke ter realna bremena in pa na nepremičnini zastavno-pravno zavarovane tirjatve mora prevzeti zdražitelj samo v toliko, v kolikor se dado po njim pristojećem vrstnem redu založiti iz razdelbne mase. Zastavno-pravno zavarovane tirjatve se prevzame s pridržkom pravice, jih po zakonu odpovedati in izplačati.«

Točka 5., odst. 2. se glasi: »V kolikor so zastavni upniki, katerih tirjatve iz največjega ponudka pridejo previdoma na vrsto, zadovoljni s tem, da prevzame dolg zdražitelj, ali v kolikor mora zastavno-pravno zavarovane tirjatve, služnosti, izgovorjene vžitke in druga realna bremena po točki 3. prevzeti zdražitelj v zaračun na največji ponudek, se smejo odšteti od obeh zadnjih položkov tisti zneski, kateri spadajo na glavnice tirjatev, ki so določene za prevzetbo, ali na založbene glavnice služnosti, izgovorjenih vžitkov in realnih, ki jih je prevzeti.«

§ 150 eks. r. določa; »Wenn nicht auf Antrag vom Richter mit Zustimmung des Berechtigten etwas anderes festgestellt wird, müssen Dienstbarkeiten, Ausgedinge und andere Real-lasten, denen der Vorrang vor dem Befriedigungsrechte oder vor dem Pfandrechte des betreibenden Gläubigers zukommt, vom Erstehrer ohne Anrechnung auf das Meistgebot, die dem betreibenden Gläubiger nachfolgenden derlei Lasten aber nur insofern übernommen werden, als sie nach der ihnen zukommenden Rangordnung in der Vertheilungsmasse Deckung finden.«

Izraz prevzeti je tehničen. V njem je izražen takozvani »Übernahmsprincip« v nasprotju s »Zahlungs (Fälligkeits-) princip. Služnosti, vžitki in realna bremena po prisilni prodaji ne zapadejo v plačilo, nego zdražitelj jih mora prevzeti »in natura« in sicer, ako imajo prednost pred zahtevajočim upnikom, ne zaračunši jih na skupilo (tu se njih vrednost upošteva pri določitvi cenilne vrednosti zemljišča), ako pa te prednosti nimajo, le zaračunanjem na skupilo.

S to določbo je popolnem skladna 3. točka obrazca za dražbene pogoje. Toda ta točka govori tudi o tirjatvah in pravi, da je (vse) zastavno-pravno vknjižene prevzeti (torej ne plačati) zaračunanjem na skupilo. A zakon nikjer ne veleva, da bi se »ex lege« moralo tirjatve prevzemati. (Zahteve dra. pl. Grabmayra — primerjaj njegov spis: »Execution und Landwirtschaft« ter »Gutachten der Bozener Advokatenkammer« — niso obveljale.) Misliti bi bilo torej, da je obrazec v tem oziru pomoten. A vendar ni. § 152. eksek. reda pravi: »Das Meistbot zu einem Viertel ist binnen 14 Tagen nach Rechtskraft des Zuschlages bar bei Gericht zu erlegen. Von weiteren Barerlägen ist der Ersteher in dem Masse befreit, als die Pfandgläubiger, deren Forderungen voraussichtlich zum Zuge gelangen, mit der Übernahme der Schuld durch den Ersteher einverstanden sind (to je koncesija za Grabmayrov »Übernahmsprincip«), oder pfandrechtlich sichergestellte Forderungen, Dienstbarkeiten, Ausgedinge und andere Real-lasten vom Ersteher in Gemässheit der Vorschriften dieses Gesetzes oder der Versteigerungsbedingungen in Anrechnung auf das Meistgebot übernommen werden müssen.«

Tistih tirjatev torej, glede katerih so upniki zadovoljni, da ostanejo na zemljišču, ni plačati. Vrednost služnostij, vžitkov in realnih bremen, ki jih mora zdražitelj po zakonu prevzeti zaračunanjem na skupilo, se tudi odštejejo od skupila. Ker pa zakon, uprav v §-u 150. določa, katere take služnosti, vžitke in realna bremena, namreč za zastavno pravico upnikovo stoječa, mora zdražitelj na zaračun prevzeti, nanašajo se poprej navedene besede »in Gemässheit der Vorschriften dieses Gesetzes« očitvidno na ta bremena. In ker, kakor rečeno, zakon nikjer ne propisuje, da bi se morale tudi tirjatve prevzeti, onda je jasno, da se izraz »oder der Versteigerungsbedingungen« more nanašati le na »Forderungen«. Tako dobimo sklep, da mora zdražitelj prevzeti zaračunanjem na skupilo (a ne plačati) tiste tirjatve, katere v to določajo dražbeni pogoji.

Da se bode v dražbene pogoje taka določba zapisala prav pogostem, kedar bode občutnost eksekucijskega reda poznana v širših krogih, nikakor ni dvomiti. Ako ima upnik slabo prioriteto

(takozvano »tretjo«) in je po cenilni vrednosti gotovo, da samo nekoliko, recimo prav z neznatnim delom svoje tirjatve, pride do plačila, tedaj dražbenega postopanja z določitvijo bremen (»Feststellung des Lastenstandes«) ne bode smeti ustaviti. Ali upniku je do tega, da doseže plačilo cele svoje tirjatve, ali da vsaj le kaj malega izgubi. On vidi, da je na prvem mestu vključena izdatna tirjatev kakega denarnega zavoda; znano mu je, da zavod ne teži za plačilom tirjatve, ampak da ima rajši mirno hipoteko; prepričan je tudi, da bode ob dražbi mnogo več ponudnikov in da se doseže dokaj večje skupilo, ako te tirjatve ne bode treba plačati. Le tako more svojo tirjatev rešiti. Loti se torej dražbenega postopanja le pod tem pogojem in stavi v dražbene pogoje določbo, da je to tirjatev prevzeti, zaračunši jo na skupilo. Ako denarni zavod temu pogoju prigovarja (treba je namreč v takem slučaju vse upnike zaslišati), onda rajši popusti zvršilo in počaka ugodnejšega trenutka.

Vidimo torej, da je 3. točka navedenega obrazca prav sestavljena. Napačno je le to, da za besedo »Forderungen« ne pušča nič prostora, kjer bi se vpisale tirjatve, katere je zaračunanjem prevzeti. Če to točko tako pojmuje, tedaj soglašajo ž njo tudi navedena 5. točka 2. odst., ki najprvo določa, da je zaračunanjem prevzeti tirjatve, o katerih upniki molče izjavijo, da jih puste na zemljišču (namreč, če v 8 dneh pred dražbo ne izjavijo, da zahtevajo plačilo, § 171, odst. 2), potem o bremenih, katera je (po zakonu) zaračunanjem prevzeti, končno pa o tirjatvah, katera je (po dražbenih pogojih) prevzeti.

Kedar v posameznem slučaju ni tirjatev, katero bi bilo po pogojih prevzeti zaračunanjem na skupilo, tedaj naj se v odstavku 3. dotični izraz »tirjatve« prečrta, da ne bo treba uvesti poizvedeb radi tega.

IV. O ustavljenji prisilne uprave.

Določba §-a 129., odst. 2. piše: »Das Executionsgericht kann die Einstellung der Zwangsverwaltung von amts wegen oder auf Antrag einstellen, . . . wenn nach den Verhältnissen die Erzielung von Erträgen, welche zur Befriedigung des betreibenden Gläubigers verwendet werden konnten, überhaupt nicht, oder doch für längere Zeit nicht zu erwarten ist.«

Na podlogi te določbe je dunajsko eksekucijsko sodišče, kateremu je z letošnjim novim letom pripadlo baje silno veliko starih sekvestracij, le-te do malega vse ustavilo. Tako stališče se nam ne zdi pravo.

Nagib navedeni določbi je ta, da se odpravi zvršilo, ki ne more doseči svojega namena, namreč pripraviti upniku zado-stilo. (Prim. nagibe k vladni predlogi.) Mislim si ta-le slučaj: Upnik ima tirjatev, vknjiženo na hiši v mestu, podvrženi hišno-najemninskemu davku. To ve, da če prosi prodaje, se mu jo ustavi, ker ne pride do plačila radi premnogih zastalih obrestij od tirjatev, ki imajo prednost pred njegovo tirjatvijo. Če pa se uvede prisilna uprava, bodo v nekaj letih plačani vsi zastanki na obrestih. Vsled tega dobil bi on boljšo prijoriteto in če bi potem prosil dražbe, dospel bi on do plačila. Ako se torej za tako tirjatev dovoli prisilno upravo in se je ne ustavi, če tudi več let upniku iz dohodkov ničesar ne pripade, potem vendar uprava ni brez uspeha. Po našem mnenju torej nikakor ni umestno, kar ustaviti prisilno upravo, če je nekaj časa za zahtevajočega upnika brezuspešna.

V. O opravi zvršil na premičnine temeljem listin, ki so napravljene v deželah ogrske krone ali na Hrvatskem in v Slavoniji.

Za zvršila temeljem listin, napravljenih v deželah ogrske krone ali pa na Hrvatskem in v Slavoniji, katera je opraviti v tuzemstvu, določa naredba just ministra z dne 13. decembra 1897, št. 285., da ostane pri sedanjem običaju: Eksekucijo dovoli ogrsko ali hrvatsko sodišče, ki radi oprave zaprosi pristojno tuzemsko zvršilno sodišče, to pa odredi opravo dovoljenega zvršila, potem pa o vseh tozadevnih vprašanjih razpravlja in odločuje po propisih eksekucijskega reda.¹⁾ Ogrska in hrvatska sodišča pa po svojih zakonih dovoljujejo eksekucijo s p r o d a j o po poprejšnji rubežni in cenitvi. Zvršilnih sodišč nimajo, nego naprosijo, ako dovolilno sodišče ni personalna instancija dolžnikova, le-to instancijo, da opravi ta zvršilna dejanja, potem pa skupilo zopet dopošlje dovolilnemu sodišču.

¹⁾ Drugače je glede listin, napravljenih v Bosni in Hercegovini. Tu mora zvršilo dovoliti tudeželni, po §-u 82. eks. reda pristojni sodni dvor.

Kako je torej razmerje, ako ogrsko ali hrvatsko sodišče dovoli dražbo po poprejšni rubežni in cenitvi in naprosi za opravo tudeželno sodišče, ter da naj se mu izroči skupilo? Po našem mnenji tudeželno sodišče odredi opravo dovoljene rubežni in prodaje, skupila pa potem ne dopošlje dovolilnemu inozemskemu sodišču, nego je samo razdeli. Napominana min. naredba, kakor rečeno pravi, da je dovoljeno, zvršilo opraviti po propisih eksek. reda. In ker je dovoljena tudi dražba, mora jo opraviti. Skupila pa ne odpošlje, zato ne, ker je vse zvršilo presoati po propisih našega zakona, le-ta pa razdelitev skupila prepušča jedino le zvršilnemu sodišču.

Kako pa je naopak, ako treba na podlogi listin, recimo razsodb, katere je izdalo tudeželno sodišče, a jih je zvršiti na Ogrskem, odnosno na Hrvatskem? Prav zato, ker ta tuja sodišča dovoljuje tudi prodaje in instituta zvršilnih sodišč ne poznajo, dovolilo bode tudeželno pravdno sodišče tudi prodajo in za opravo zaprosilo pristojno ogrsko ali hrvatsko sodišče. Propisi eksekucijskega reda o izvršilnih sodiščih veljajo le za tuzemstvo, torej je v dovolitev prodaje le tedaj pristojno drugo sodišče kakor pravdno, ako je opraviti jo v tuzemstvu. Če bi dovolitev prodaje prepuščali ogrskemu ali hrvatskemu sodišču, tedaj bi upnik nikdar ne došel do plačila, ker bi se ona sodišča ne smatrala pristojna v tako dovolitev.

Iv. Kavčnik.

Kedaj je menični plačilni nalog zvršljiv?

Po §-u 300. obč. sod. r. je bilo za plačilo, katero se je v razsodbi naložilo stranki, določiti 14-dnevni rok. Zakon z dne 27. aprila 1873, št. 66. drž. zak. je določal v §-u 75. 8-dnevni rok za plačilo prisojene tirjatve. Cesarska naredba z dne 25. maja 1855, št. 95. drž. zak. določala je 14-dnevni rok za plačilna povelja v mandatnem postopanju, naredba justičnega ministerstva z dne 25. januvarija 1850, št. 52. drž. zak. za menične plačilne naloge 3-dnevni rok in patent z dne 9. aprila 1782, št. 41. zb. pr. zak. za trgovinske stvari 3-dnevni plačilni rok. Vsi